

hlasy a ohlasy slovenského vidieka

Z obsahu:

> **IV. Zasadnutie
VIPA**

> **Biopotraviny
Krajinka**

> **O ľuďoch
s ľuďmi – Cena
za podporu...**

> **VIPA Východ
zaregistro-
vaný**

Bud'me lídri v LEADRI

My, ľudia žijúci na vidieku, veľmi dobre vieme, čo nás trápi a vieme aj to, ako sa to dá zlepšiť. Ale aby to vedel aj náš samosprávny kraj a naša vláda, je potrebné im to povedať. Aj preto Vás všetkých pozývam na IV. Zasadnutie platformy Vidieckeho parlamentu do Helpy, kde spolu naformulujeme potreby mimovládnych organizácií, miestnych samospráv a podnikate-

ľov, ktoré bude VIPA presadzovať smerom k vláde a VÚC.

V rámci nového programovacieho obdobia bude Slovensko prvýkrát môcť využiť prístup Leader v rozvoji vidieka. Program, ktorý veľmi úspešne funguje v starých členských štátoch a ktorý podporuje vo svojej podstate rozvoj vidieckych partnerstiev, participáciu občanov na rozhodovaní o rozvoji územia, posilnenie miestnej demokracie, integrovaný a strategický prístup k trvalo udržateľnému rozvoju územia a vidieckych komunít.

POKRAČOVANIE NA STR. 3

VOKA
VIDIECKA ORGANIZÁCIA
PRE KOMUNITNÉ AKTIVITY

VIDIECKY
PARLAMENT
NA
SLOVENSKU

> **Úspech
Slovenska vo
Francúzsku**

HOKOVCE (2004)

HELPA (2006)

VÍTAME ÚČASTNÍKOV IV. ZASADNUTIA VIPA
FOTO: IVAN RONČÁK, ARCHÍV HELPA

• Budme lídri v LEADRI	1
• Pred dvoma rokmi VIPA zasadal v Hokovciach	3
• Odpočet realizácie požiadaviek z III. Zasadnutia VIPA na národnej úrovni	6
• Odpočet činnosti regiónov za roky 2005 – 2006	9
• Čo je to LEADER?	14
• Diskusné fórum pre samosprávu	16
• Diskusné fórum pre vidieckych podnikateľov	18
• Diskusné fórum pre mimovládne neziskové organizácie	20
• O ľuďoch s ľuďmi Cena za podporu miestnej demokracie	23
• Biopotraviny Krajinka	24
• Mikroregión Termál	25
• VIPA Východ zaregistrovaný	28
• VIPA Trenčianskeho kraja v lete	29
• Škola ryžovania zlata	30
• Prvé kolo regrantingu mikroregiónu Muránska planina	31
• V Hrachove sa táborilo...	31
• Úspech Slovenska vo Francúzsku	32
• Slávnostné ukončenie úspešného pilotného projektu z oblasti rovnosti príležitostí	34
• Vodná a vidiecka turistika bez hraníc	35
• Príprava na integrovaný rozvoj vidieka aj v Nitrianskom kraji	38

Vážení čitatelia,

tretie tohtoročné vydanie nášho štvrtročníka, ktoré držíte v rukách, je venované IV. Zasadnutiu Vidieckeho parlamentu. Pred dvoma rokmi sa platforma VIPA stretla v Hokovciach v regióne Hont, aby sformulovala požiadavky voči vláde, parlamentu, župným úradom a zastupiteľstvám. Tieto požiadavky sa stali programom OZ VIPA, ktoré sa usiloval presadiť na národnej a regionálnej úrovni. Na nasledujúcich stránkach sa dozviete, ako sa mu to podarilo. Prinášame Vám odpočty plnenia záverov z III. Zasadnutia VIPA v Hokovciach – nielen VIPA aj regionálnych VIPA. Za nimi nasledujú pracovné listy troch skupín, v ktorých budú tento rok účastníci IV. Zasadnutia VIPA horehronských obciach Helpa, Závadka nad Hronom a Telgárt uvažovať o úlohe jednotlivých sektorov v prístupe LEADER – verejného, podnikateľského a mimovládneho.

Aj v tomto čísle sa môžete dozvedieť o aktuálnych projektoch a aktivitách našich dvoch organizácií – Vidieckej organizácie pre komunitné aktivity a Vidieckeho parlamentu.

Na vidieku sa realizuje množstvo zaujímavých projektov a aktivít. Sme radi, že Vám môžeme priniesť informácie o niektorých z nich. Veríme, že sa nimi inšpirujete a budete mať čoraz väčší problém vybrať z Vašich listov a e-mailov tie najzaujímavejšie príklady rozvojových aktivít na vidieku.

Želáme Vám obohacujúce a inšpirujúce čítanie!

Ivan Rončák

náš vidiek
hlasy a ohlasy slovenského vidieka

Vydavateľ: OZ VIPA a OZ VOKA Náklad: 1 200 ks
Uzávierka nasledujúceho čísla: 30. november 2006
Redakcia: Michaela Heretová, Ivan Rončák
Grafika a sadzba: Svetozár Šomšák
Tlač: Národné lesnícke centrum, Zvolen
Neprešlo jazykovou úpravou.

DOKONČENIE ZO STR. 1

Chudoba, úpadok slovenského vidieka, nedostatok pracovných príležitostí – problémy, ktoré významne znižujú kvalitu života na vidieku, služby, dopravná dostupnosť atď. Aké sú ich príčiny? Pomenujme ich spolu.

Na vidieku nás žije až 48 percent z celkoveho počtu obyvateľstva, čo je to úžasný potenciál. Prebudme sa, nenechávajme naše deti bez vzdelania, bez práce! Nebudme ľahostajní k vystahovalectvu mladých, schopných ľudí! Kto bude zarábať na naše dôchodky? Kto sa postará o chorých? Budujme si dobré vzťahy, učme sa spolupracovať, aby sme nemuseli závidieť tým schopnejším, ktorí to pochopili a idú dopredu! Vzdelávajme sa počas celého nášho života! Len tak sa veci pohnú dopredu. Nik to nepríde urobiť za nás. Žijeme tu a je to naša povinnosť voči sebe, naším deťom a budúcim generáciám. Hovorí sa, že v minulosti je naša budúcnosť. Zamyslime sa nad tým, čo po nás ostane na tomto svete.

Je o čom diskutovať. Chýba nám napríklad rozvoj lokálnej ekonomiky na báze miestnych zdrojov. Ako to vidíte vy?

Vidiecky parlament sa od svojho založenia v roku 2001 snaží aktívne vstupovať do formulácie vidieckej politiky v SR. V tejto činnosti budeme pokračovať aj naďalej.

Na stretnutie so všetkými, ktorým záleží na vidieku sa teší

Mária Behanovská
predsedníčka OZ VIPA

Pred dvoma rokmi **VIPA zasadal v Hokovciach**

3

V októbri 2004 sa v hoteli Park v Hokovciach (okres Levice) zišlo vyše 150 účastníkov III. Zasadnutia Vidieckeho parlamentu (VIPA) zo Slovenska a zahraničia. Medzi hosťami privítalo poslancov Európskeho parlamentu za Slovenskú republiku, zástupcu Európskej komisie z Generálneho direktoriátu pre poľnohospodárstvo, ministra pôdohospodárstva, predsedu výboru Národnej rady SR pre pôdohospodárstvo, štátneho tajomníka Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja a ďalších významných hostí.

III. Zasadnutie Vidieckeho parlamentu v Hokovciach na zasadnutí spoločného pléna vyzvalo vládu SR, aby začala akceptovať potreby vidieka, kde žije 44 percent obyvateľov Slovenska a vytvorila pre nich rovnocenné podmienky pre sprístupnenie verejných zdrojov Slovenskej republiky a Európskej únie. Taktiež vyzvalo poslancov a politikov, aby na vidiek mysleli nielen pred voľbami, ale aj počas celého volebného obdobia.

Spoločné plénum zároveň žiadalo vládu SR, aby pre obdobie rokov 2005 – 2006 zaviedla podporný nástroj pre prípravu programu LEADER podporujúci komunitné aktivity.

Účastníci III. Zasadnutia VIPA sa tiež obrátili na všetky organizácie pôsobiace na vidieku a pre vidiek, aby spájali svoje sily v prospech oživenia slovenského vidieka a vyzvali ich k rozprúdeniu diskusie o návrhu nového nariadenia Európskej únie týkajúceho sa rozvoja vidieka.

Zasadnutie VIPA sa uskutočňuje raz za dva roky a schádzajú sa na ňom jednotlivci a miestne, regionálne i celoslovenské organizácie pôsobiace na vidieku, ktorí chcú aktívnou prácou prispieť k zlepšeniu podmienok i kvality života na vidieku. Na zasadnutí sme sformulovali hlavné tézy a priority.

Zatiaľ čo na prvých dvoch zasadnutiach VIPA sa diskutovalo v skupinách – ekonomika, politika, ľudia a krajina, na III. zasadnutí sa účastníci mohli zapojiť do štyroch skupín, ktorých témy však už zohľadňovali aj vstup Slovenska do Európskej únie. Každá skupina zasadala na inom mieste, takže aktéri III. Zasadnutia VIPA sa mohli priamo v teréne oboznámiť s prácou tamajších občianskych združení a s aktuálnym životom v obciach, kde sa zasadnutie konalo.

V Prenčove (okres Banská Štiavnica) zasadala skupina Zdroje a nástroje pre rozvoj

vidieka, kde sa účastníci sústredili na úlohy súvisiace s postavením vidieka v spoločnosti. Pokúsili sa definovať hlavné úlohy, ktoré je potrebné vyriešiť v legislatíve a inštitucionalizácii vidieka, v tvorbe zdrojov a nástrojov na národnej i na regionálnej a miestnej úrovni v súlade s princípmi subsidiarity. Skupina odporúčala definované problémy riešiť na troch úrovniach – národnej, regionálnej a miestnej. Na národnej úrovni odporúčala napríklad vytvoriť a inštitucionalizovať národnú koordinačnú jednotku pre rozvoj vidieka pri Úrade vlády SR, na regionálnej úrovni zriadiť inštitúciu zastrešujúcu vidiecku iniciatívu v regióne podieľajúce sa na tvorbe a implementácii Programu rozvoja vidieka a na miestnej úrovni uplatňovať miestne programy rozvoja mikroregiónu pre tvorbu a realizáciu regionálnej politiky.

Druhá pracovná skupina zasadala v Uňatíne v okrese Krupina a zaoberala sa témou

V HOKOVCIACH SA PRACOVALO...
FOTO: ARCHÍV VIPA

Ľudia a podporné inštitúcie. Táto pracovná skupina sa zamerala hlavne na oblasť budovania kapacít vidieka z pohľadu vzdelávania a rozvoja ľudských zdrojov na vidieku, budovania podporných inštitúcií pre rozvoj vidieka a využívanie štrukturálnej pomoci a o informačný servis pre vidiek. Medzi účastníkmi tejto skupiny boli aj starostovia, podnikatelia, poslanci miestnych zastupiteľstiev. K záverom tejto skupiny patrí požadovať od vzdelávacích inštitúcií, aby vykonávali vzdelávanie priamo v teréne a pokračovať vo vyhľadávaní a vzdelávaní nových manažérov mikroregiónov.

Ďalšia, v poradí tretia, skupina v Hrušove v okrese Veľký Krtíš, sa zaoberala Európskou politikou rozvoja vidieka a zhodnotením novej európskej vidieckej politiky pre obdobie rokov 2007 – 2013 z pohľadu potrieb slovenského vidieka. Jej cieľom bolo sformulovať požiadavky slovenského vidieka na novú európsku vidiecku politiku. Aktéri tejto skupiny sformulovali svoje odporúčania do troch bodov - rast pridanej hodnoty s využitím miestnych zdrojov a ich jedinečnosti v oblastiach: poľnohospodárstvo a lesníctvo, malé a stredné podnikanie, využívajúce miestne ľudské a prírodné zdroje a vidiecky cestovný ruch. Ďalším odporúčaním bola obnova a posilnenie vzťahu k miestnym hodnotám (prírodné, historické, kultúrne), intelektuálny rozvoj ľudských zdrojov (celoživotné vzdelávanie) a spolupatričnosť k vidieckej komunite a tretím odporúčaním bola realizácia krajinnno-ekologickej revitalizácie územia a eliminácia zdrojov majúcich kumulatívny dopad na zložky životného prostredia a následne na zdravie obyvateľstva, so špeciálnym ohľadom na ochranu vôd a podpora využívania alternatívnych a obnoviteľných zdrojov energie.

Štvrtá a posledná skupina zasadala v Sebechleboch v okrese Krupina a zaoberala sa témou – Vidiecky parlament. Toto občianske združenie, ako každá iná inštitúcia sa vyvíja v konkrétnom prostredí a podmienkach. Vzhľadom na veľmi rôznorodú členskú základňu VIPA bolo potrebné sformovať predstavu, akým smerom sa má ďalej uberať a či je potrebné zmeniť jeho organizačnú štruktúru. Jednoznačným záverom bolo konštatovanie, že v súčasnosti nie je potreba meniť vybudovanú štruktúru Vidieckeho parlamentu.

*S využitím záverov III. Zasadnutia VIPA
Mária Behanovská*

... A PRIESTOR BOL AJ PRE ZÁBAVU
PRI VIDIECKEJ VEČERI **FOTO: ARCHÍV VIPA**

Odpočet realizácie požiadaviek z III. Zasadnutia VIPA na národnej úrovni

6

PS ZDROJE A NÁSTROJE
PRE ROZVOJ VIDIEKA

- **Vytvoriť a inštitucionalizovať národnú koordinačnú jednotku pre vidiecky rozvoj pri Úrade vlády**

Požiadavka nerealizovaná: VIPA pri každej vhodnej príležitosti (stretnutia s politikmi, tlačové besedy a pod.) zdôrazňoval nevhodnosť rezortného prístupu k rozvoju vidieka a žiadal zriadenie koordinačného orgánu pre rozvoj vidieka na národnej úrovni. Za hlavnú prekážku realizácie tejto požiadavky však pokladáme vžitý rezortizmus, na ktorého udržiavaní majú záujem politické strany.

- **Prepracovať metodiku sledovných štatistických jednotiek a ukazovateľov a vyhodnocovať ich pre potreby tvorby vidieckej politiky štátu**

Požiadavka nerealizovaná: VIPA opakovane poukazoval na potrebu zmeny štatistického vyhodnocovania stavu v území. Najmenšia štatistická jednotka – okres – je na poznanie skutočného stavu na vidieku absolútne nepostačujúca. Hlas vidieka tlmočený Vidieckym parlamentom však nenašiel uši, ktoré by ho počúvali. Požiadavka je súčasťou stálych požiadaviek VIPA voči orgánom verejnej moci na národnej úrovni.

- **Dopracovať hlavnú stratégiu štátu v Európskom priestore o plánovací dokument pre regionalizáciu rozvoja vidieka**

Požiadavka realizovaná sčasti: hlavným strategickým plánovacím dokumentom

SR vo vzťahu k EU na roky 2007 – 2013 je Národný strategický referenčný rámec. VIPA sa aktívne podieľal na jeho pripomienkovaní, rovnako ako názor iných mimovládnych organizácií však nebol vládou zobrať do úvahy pri konečnom rozhodovaní. VIPA sa tiež aktívne podieľal na práci Národného konventu (NK) pre EU, kde sa formuje celospoločenská vízia postavenia Slovenska v EÚ. Závery NK sú pravidelne predkladané na rokovanie Vlády SR.

- **Zabezpečiť pevnú komunikačnú platformu pre tvorbu a plánovacích nástrojov obojsmerne (vláda – vidiek a naopak)**
- **Pre zavádzanie právnych noriem týkajúcich sa rozvoja a obnovy vidieka vytvárať prislúchajúce finančné nástroje**
- **Vytvárať lepšie kontrolné nástroje pre plnenie legislatívy a uznesení z úrovne vlády**

Požiadavky realizované sčasti: VIPA na komunikáciu s orgánmi verejnej moci využíva pôdu pracovných skupín zriadených pri jednotlivých ministerstvách (najmä Ministerstve pôdohospodárstva SR a Ministerstve výstavby a regionálneho rozvoja SR). Okrem toho je VIPA prizývaná na pripomienkovanie dôležitých materiálov týkajúcich sa regionálneho rozvoja a rozvoja vidieka. VIPA je však limitovaná svojim statusom mimovládnej neziskovej organizácie.

PS ĽUDIA A PODPORNÉ INŠTITÚCIE

- **Sústrediť na stránke VIPA všetky vzdelávacie inštitúcie**

Požiadavka realizovaná: Internetová stránka VIPA obsahuje sekciu „vzdelávanie“, ktorá ponúka prehľad vzdelávacích inštitúcií v SR a databázu publikácií o rozvoji vidieka v príručnej knižnici VIPA.

- **Požadovať od vzdelávacích inštitúcií vykonávať vzdelávanie priamo v teréne**
- **Spolupracovať so samosprávami a pomôcť pri ich vzdelávaní**
- **Pokračovať vo vyhľadávaní a vzdelávaní nových manažérov MR**

Požiadavky realizované: VIPA v období september 2004 – august 2005 realizoval projekt „Vzdelávanie vidieckych komunálnych facilitátorov pre projekty sociálnej súdržnosti“ podporeného z PHARE. V rámci neho bolo vyškolených 63 absolventov zo všetkých krajov Slovenska. Adepti na vyššokolenie boli vybraní v spolupráci so samosprávami a boli to osoby spolupracujúce so samosprávou pri manažmente mikroregiónov. Jednotlivé školenia sa uskutočňovali vo vidieckych zariadeniach, vzdialenosťou aj dopravne vždy najbližšie k účastníkom školenia. Požiadavku vzdelávať priamo v teréne si osvojili aj iné vzdelávacie inštitúcie, napríklad Agroinštitút v Nitre.

PS VIDIECKY PARLAMENT

- **Zadefinovať pojem mikroregión v zmysle partnerstva**

Požiadavka nerealizovaná: stála požiadavka VIPA, ale nestretla sa so súhlasom zákonodarcov.

- **Spolupracovať so ZMOSom – cez starostov**
- **Pokračovať v spájaní síl, koordinovaní hlasu vidieka**
- **Spolupracovať s integrovanou sieťou RRA, s NADSME...**

Požiadavka realizovaná: VIPA pravidelne prizýval na svoje rokovania zástupcov celoslovenských organizácií pôsobiacich na vidieku; spolu s partnermi sme uskutočnili aj Dni vidieka v NR SR v r. 2004 a 2005 a na r. 2005 bol spracovaný jednotný kalendár podujatí na vidieku. VIPA tiež pri svojich aktivitách spolupracuje s RRA (najmä na regionálnej úrovni (regionálne VIPA), VIPA niekoľkokrát inicioval aj stretnutie so ZMOS. Lepšia ako na národnej úrovni je spolupráca s R-ZMO na regionálnej a miestnej úrovni.

- **Rozšíriť informácie o VIPA – členom, podnikateľom, starostom...**
- **Rozšíriť web stránku s prepojením na R-VIPA**

Požiadavka realizovaná: VIPA rekonštruoval svoju internetovú stránku, na ktorej vytvoril priestor pre R-VIPA. Internetová stránka VIPA spolu s časopisom Náš vidiek, emailovou konferenciou KC VIPA a príležitostnými informačnými letáčikmi patrí k nosným informačným kanálom VIPA.

- **Komunikovať program LEADER**

Požiadavka realizovaná: program LEADER sa stal jedinou prioritou VIPA pre rok 2005. Tento cieľ mali sledovať výbory VIPA – o jeho komunikáciu verejnosti sa staral najmä mediálny výbor v spolupráci s advokačným a zahraničným. Uskutočnilo sa niekoľko vystúpení a diskusií v masmédiách, workshopy a seminárov (napr. konferencia „Integrovaný rozvoj vidieka na Slovensku a v Strednej Európe – dnes a zajtra“ – Nitra, november 2005 alebo vidiecky diskus-

ny okrúhly stôl v NR SR v marci 2006), o programe LEADER bolo uverejnených niekoľko článkov (Náš vidiek, ale nielen tam).

8

- **V spolupráci s RRA sprístupniť metodiku na získavanie zdrojov na rozvoj vidieka**

Požiadavku nie je možné vyhodnotiť

PS EURÓPSKA POLITIKA
ROZVOJA VIDIEKA

Garantom zahraničných aktivít VIPA je Zahraničný výbor VIPA. Jeho hlavnou náplňou je rozvíjanie medzinárodnej spolupráce, zapájanie sa do medzinárodných aktivít a podujatí, medzinárodná prezentácia a propagácia slovenského vidieka a VIPA, komunikácia s európskymi inštitúciami v záujme obhajovania potrieb a požiadaviek slovenského vidieka. VIPA je súčasťou vidieckej siete PREPARE, angažuje sa v rámci spolupráce s krajinami Vyšegrádskej skupi-

ny, komunikuje (priamo aj nepriamo – cez PREPARE) s inštitúciami EU, organizuje medzinárodné podujatia týkajúce sa Európskej politiky rozvoja vidieka a Slovenska.

V roku 2005 na celom Slovensku VIPA realizoval verejnú diskusiu k novej vidieckej politike SR. Bola pripravená analýza podaných projektov do predvstupových, štrukturálnych fondov a programov, ktorej cieľom bolo zistiť skutočné požiadavky vidieka voči fondom EÚ. Na štrnástich verejných diskusiách v regiónoch sa zúčastnilo vyše 370 zástupcov subjektov pôsobiacich na vidieku. Bola na nich prezentovaná nová vidiecka politika EÚ a zozbierané návrhy na priority rozvoja vidieka od subjektov pôsobiacich na vidieku, ich návrhy riešení existujúcich problémov a pozitívne a negatívne skúsenosti o súčasných možnostiach štrukturálnych fondov.

Mária Behanovská

ILUSTRÁČNÉ FOTO
FOTO: ŠOMO

Odpočet činnosti regiónov za roky 2005 – 2006

ZÁVERY PRACOVNÝCH SKUPÍN TÝKAJÚCICH SA REGIONÁLNEJ A MIESTNEJ ÚROVNE

PRACOVNÁ SKUPINA
ZDROJE A NÁSTROJE PRE ROZVOJ
VIDIEKA

Regionálna úroveň

- Zriaďiť inštitúciu zastrešujúcu vidiecke iniciatívy v regióne podieľajúce sa na tvorbe Programu rozvoja vidieka a jeho implementácie do územia
- Vypracovať koncepciu a program rozvoja vidieka na úrovni regiónu (VÚC).
- Vytvoriť združený vidiecky fond ako finančný nástroj realizácie Programu rozvoja vidieka.
- Zavádzať motivačné programy pre zabránenie vyľudňovania vidieka.

Miestna úroveň

- Uplatňovať miestne programy rozvoja mikroregiónu pre tvorbu a realizáciu regionálnej politiky.
- Podporiť vznik a udržanie rozvojových inštitúcií v mikroregiónoch.
- Vytvárať možnosti pre lepší prístup k informáciám o zdrojoch a nástrojoch podpory miestneho rozvoja.
- Združovať zdroje pre tvorbu miestneho rozvojového fondu (minigrantové programy).

PRACOVNÁ SKUPINA
ĽUDIA A PODPORNÉ INŠTITÚCIE

Regionálna úroveň

- Sústreďovať požiadavky na vzdelávanie a koordinovať objednávku

Všeobecné

- spolupracovať so samosprávami a pomôcť pri ich vzdelávaní
- pokračovať vo vyhľadávaní a vzdelávaní nových manažérov MR

PRACOVNÁ SKUPINA
POLITIKA ROZVOJA VIDIEKA

Všeobecné

- podporovať rast pridanej hodnoty s využitím miestnych zdrojov a ich jedinečnosti v oblastiach: poľnohospodárstvo a lesníctvo, malé a stredné podnikanie, využívajúce miestne ľudské a prírodné zdroje a vidiecky cestovný ruch
- podporovať obnovu a iniciovať posilnenie výfahu k miestnym hodnotám (prírodným, historickým, kultúrnym), intelektuálny rozvoj ľudských zdrojov (celoživotné vzdelávanie) a spolupatričnosť k vidieckej komunite
- podporovať realizáciu krajinno-ekologickej revitalizácie územia a eliminácie zdrojov, ktoré majú kumulatívny dopad na zložky životného prostredia a následne na zdravie obyvateľstva so špecifickým ohľadom na ochranu vôd a podpora využívania alternatívnych a obnoviteľných zdrojov energie

Nitriansky kraj

ZDROJE A NÁSTROJE PRE ROZVOJ VIDIEKA

10

Regionálna úroveň

- V Nitrianskom kraji sa od posledného zasadnutia platformy VIPA nepripravovala samostatná koncepcia rozvoja vidieka na úrovni regiónu. Prvým koncepčným krokom na úrovni Nitrianskeho samosprávneho kraja je v roku 2006 realizácia projektu Príprava mikroregiónov NSK na integrovaný rozvoj vidieka, ktorý je realizovaný v 5 vybraných územiach kraja. Úlohu inštitúcie zastrešujúcu vidiecke iniciatívy do určitej miery v Nitrianskom kraji plní OZ NR VIPA, ktoré sa snaží uplatňovať integrovaný prístup v rozvoji vidieka.
- V kraji doteraz nebol vytvorený združený vidiecky fond ani samostatný fond na podporu verejných a súkromných projektov v kraji a neboli realizované motivačné programy pre zabránenie vyľudňovania vidieka.

LUDIA A PODPORNÉ INŠTITÚCIE

- V rámci Technickej pomoci „Stratégie rozvoja vidieka a budovanie miestnych a odborných kapacít prístupom LEADER“ je plánované vyškolenie 9 miestnych expertov a doškolenie 4 regionálnych expertov.
- V rámci projektu OZ VIPA – „Vzdelávanie videckych komunálnych facilitátorov pre projekty sociálnej súdržnosti, podporeného z PHARE boli v NR kraji vyškolení celkom 4 absolventi.

EURÓPSKA POLITIKA ROZVOJA VIDIEKA

- Pripravuje sa PHSR NSK, uvedené priority (rast pridanej hodnoty využitím miestnych zdrojov v oblastiach: poľnohospodárstvo a lesníctvo, malé a stredné podnikanie, využívajúce miestne ľudské a prírodné zdroje a vidiecky cestovný ruch)) sa stotožňujú s plánovanými prioritami tohto PHSR. PHSR musí pokračovať akčným plánom vrátane určenia spolufinancovania týchto priorít. OZ NR VIPA je partnerom NSK pri jeho spracovaní.
- NSK uvažuje o zriadení samostatných fondov na podporu verejných a súkromných projektov. NSK na základe analýzy školstva rozhodne o existencii, alebo skladbe súčasnej siete škôl.

Barbora Gerhátovej

Autorka pôsobí v Nitrianskom vidieckom parlamente

Trenčiansky kraj

ZDROJE A NÁSTROJE PRE ROZVOJ VIDIEKA

Regionálna úroveň

- V TSK sa spracováva PHSR, pri ktorom vystupuje ako hlavný partner TSK pre tvorbu rozvoja vidieka VIPA TN. V rámci NUTS II sa tvorí spoločný ROP pre Nitriansky, Trnavský a Trenčiansky kraj; vedúcim pracovnej skupiny za TSK je predseda VIPA TN. VIPA TN má zastúpenie vo všetkých pracovných skupinách.
- V TSK nie je zo strany zastupiteľstva TSK dostatok vôle založiť združený vidiecky fond ako finančný nástroj realizácie Programu rozvoja vidieka. Za úspech považujeme fakt, že sme získali 600 tis. Sk na prípravu LEADER-a, ktorej garantom sa stal na základe zmluvy s TSK VIPA TN.
- V kraji nebol zavedený nijaký motivačný programy pre zabránenie vyľudňovania vidieka, ale do ROP presadzujeme podporu hi-tech výroby a technológií na vidieku, aby sme zabezpečili väčšiu pridanú hodnotu a príležitosti pre mladých a vzdelaných ľudí.

Miestna úroveň

- Zhruba 60 % obcí a 80 % mikroregiónov v kraji má miestne programy rozvoja mikroregiónu pre tvorbu a realizáciu regionálnej politiky.
- Len 2 MR majú platených miestnych manažérov, čo je oproti roku 2004 pokles, Komunikačné centrá fungujú v 9 mikroregiónoch.

LUDIA A PODPORNÉ INŠTITÚCIE

- VIPA TN sa rozhodla koordinovať vzdelávanie a vzdelávať vidiek prostredníctvom SOVA, n. o., ktorá vznikla za účasti pedagógov Trenčianskej univerzity a členov VIPA TN. VIPA TN pripravuje akreditácie v niekoľkých vzdelávacích aktivitách. Od OZ VIPA očakávame koordináciu potrieb vzdelávania vidieka.
- V tomto volebnom období sa nám podarilo podstatne skvalitniť spoluprácu VIPA TN a TSK, ktorá sa dostala do praktickej polohy hlavne pri príprave na LEADER a v spracovávaní plánovacích dokumentov. Myslím, že sme začali novú etapu vzťahov VIPA TN a R-ZMO, s ktorými koordinujeme prípravu na LEADER a rozvoj vidieka.
- V rámci projektu OZ VIPA – „Vzdelávanie vidieckych komunálnych facilitátorov pre projekty sociálnej súdržnosti“, podporeného z PHARE bolo v TN kraji vyskolených celkom 8 absolventov.

Dušan Mitický

Autor je predsedom Vidieckeho parlamentu Trenčianskeho kraja

Banskobystrický kraj

je pôžičky na podporu aktivít vidieckych podnikateľov a organizácií.

Miestna úroveň

- V súčasnosti je na území kraja registrovaných celkom 54 mikroregiónov, z ktorých má 29 spracované a 10 rozpracované Programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja. V rámci TP programu SAPARD sa v rokoch 2004 – 2005 realizovali prostredníctvom BB VIPA rozvojové stratégie integrovaného rozvoja vidieka pre tri pilotné územia obsahujúce celkom 6 mikroregiónov.
- Stále pretrváva nepriaznivá situácia v podpore a udržateľnosti miestnych podporných rozvojových a informačných inštitúcií. Celkom je súčasnosti v kraji funkčných 22 KC a 8 teledomov. V nich pracuje celkom len 8 platených zamestnancov, ale až 25 dobrovoľníkov. OZ BB VIPA zriadilo v roku 2006 v každom zo 4 vidieckych regiónov kraja po jednom Impulznom centre pre podporu integrovaného rozvoja vidieka (ICRV), ktoré sú zamerané na podporu prípravy a budovania Miestnych akčných skupín (MAS). Činnosť ICRV bola v roku 2006 podporená projektmi BBSK v celkovej sume 800 000 Sk a do konca roku by malo byť sformovaných 8 MAS (po 2 v každom vidieckom regióne).
- Niektoré obce už pochopili nevyhnutnosť spájania a združovania finančných prostriedkov pre podporu miestneho rozvoja, ale ešte v žiadnom mikroregióne nebol vytvorený miestny rozvojový fond. V niektorých obciach však fungujú miestne minigrantové programy pre podporu miestnych aktivít. Vhodným príkladom sú obce Čierny Balog a Hrušov.

12

ZDROJE A NÁSTROJE PRE ROZVOJ VIDIEKA

Regionálna úroveň

- Občianske združenie vidiecky parlament Banskobystrického kraja bolo založený v januári roku 2002 a oficiálne bol zaregistrovaný ako občianske združenie (OZ BB VIPA) v januári 2003. Združuje vidiecke iniciatívy, obce, mikroregióny a jednotlivcov a k 1. 1. 2006 mal celkom 58 členov, z toho 42 právnických osôb a 16 fyzických osôb. V roku 2006 získal zákazku od Banskobystrického samosprávneho kraja (BBSK) na vypracovanie Strategických akčných plánov rozvoja vidieka BB kraja. Strategické akčné plány by mali byť spracované pre 4 vidiecke regióny kraja a pre samotný kraj a mali by byť ukončené do konca roku 2006.
- Banskobystrický samosprávny kraj zriadil aj v roku 2004 Podporný regionálny fond, n. f. na podporu regionálneho rozvoja, ale tento je v súčasnosti nefunkčný a nie je zameraný na podporu rozvoja vidieka. Obce a MVO sa môžu o podporu BBSK uchádzať v rámci Všeobecne záväzného nariadenia BBSK. Regionálna samospráva sa doteraz nezaoberala vytvorením motivačných programov pre zabránenie vyludňovania vidieka. Niektoré obce však majú rôzne typy podpory a aktivít pre udržanie a rozvoj populácie.
- Vidiecka organizácia pre komunitné aktivity (VOKA) v B. Bystrici v spolupráci s občanmi a donormi zriadila Vidiecky komunitný fond, n. o., z ktorého poskytu-

ĽUDIA A PODPORNÉ INŠTITÚCIE

- Požiadavky pre zvyšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľov vidieka v BB kraji sú orientované hlavne na projektové zručnosti a manažment projektov, počítačové, komunikačné a jazykové zručnosti a na podnikanie vo vidieckom cestovnom ruchu. Okrem množstva realizovaných rôznorodých vzdelávacích projektov rôznych vzdelávacích inštitúcií aj OZ BB VIPA realizoval v rokoch 2005 – 2006 vzdelávací projekt „Na vidieku pre vidiek“, podporený z ESF v rámci SOP Ľudské zdroje. V rámci projektu sa pripravil inovatívny e-learningový vzdelávací kurz Pracovník vo vidieckom cestovnom ruchu, vytvorilo sa 6 dištančných vzdelávacích centier v pilotnom území regiónu Hont a v rámci 7 vzdelávacích overovacích moduloch sa vyškolilo 70 absolventov. Okrem toho OZ BB VIPA založilo neziskovú organizáciu Servis dedinám a mikroregiónom (SeDeM, n. o.), ktorá je orientovaná hlavne na vzdelávanie a v spolupráci s BBSK a Stredným odborným učilištom poľnohospodárskym a potravinárskym pripravila projekt súkromnej strednej školy pre rozvoj vidieka. SeDeM, n. o. v roku 2006 uspela vo výberovom konaní na realizáciu školení „Ako sa pripraviť na podanie žiadosti“ v rámci realizácie projektu „Vybudovanie technickej a informačnej infraštruktúry pre implementáciu KAP MŽP SR na regionálnej úrovni“ a v rámci týchto školení bude pripravovať pracovníkov samospráv na podávanie žiadostí na projekty environmentálnej infraštruktúry.
- V rámci projektu OZ VIPA – „Vzdelávanie vidieckych komunálnych facilitátorov pre projekty sociálnej súdržnosti“ podpore-

ného z PHARE bolo v BB kraji vyškolenných celkom 32 absolventov.

EURÓPSKA POLITIKA ROZVOJA VIDIEKA

- OZ BB VIPA má s Banskobystrickým samosprávnym krajom uzavretú dohodu o spolupráci z roku 2002, ktorú obnovilo v roku 2006. V rámci tejto dohody je OZ BB VIPA akceptovaná BBSK ako partner v oblasti rozvoja vidieka so zameraním na technickú asistenciu pri budovaní miestnych akčných skupín a spoluprácu pri tvorbe dokumentov rozvoja vidieka. V rámci tejto spolupráce sa OZ BB VIPA usiluje presadiť zvýšenie záujmu BBSK o podporu rozvoja vidieka a vyrovnanie vnútroregionálnych rozdielov. Hlavnými argumentami sú výsledky verejnej diskusie realizovanej OZ VIPA v roku 2005 po celom Slovensku a v BB kraji organizované OZ BB VIPA. Celkom sa v kraji uskutočnilo 6 verejných stretnutí, na ktorých sa zúčastnilo celkom 153 zástupcov vidieckych iniciatív a inštitúcií.
- Okrem toho OZ BB VIPA uskutočnila v spolupráci s BBSK dve regionálne konferencie „LEADER“ (v roku 2004 a 2005) s celkovou účasťou 170 zástupcov vidieka, na ktorých informovala verejnosť o príprave novej európskej vidieckej politiky a o výsledkoch dosiahnutých v budovaní kapacít v rámci projektu TP SAPARD.

Peter Rusnák
Autor je predsedom Vidieckeho parlamentu Banskobystrického kraja

Čo je to **LEADER**?

14

Prístup LEADER vznikol z iniciatívy Európskej komisie začiatkom 90. rokov ako pilotný projekt pre podporu integrovaných aktivít alebo rozvojových schém, ktoré sú programované a realizované výhradne na miestnej úrovni. Názov je vlastne skratkou, ktorá v slovenskom jazyku znamená Spojenia pre ekonomický rozvoj vidieckych komunít.

Princípy a prístupy

Prístup LEADER je postavený počas celého obdobia svojho trvania na nasledovných hlavných črtách:

- podpora endogénneho, integrovaného a trvaloudržateľného rozvoja vedeného zdola nahor,
- spolupráca a partnerstvo viacerých inštitúcií z rôznych sektorov (územná samospráva, podnikateľský sektor, štátna správa a tretí sektor) na okresnej, alebo mikroregionálnej úrovni, založené na princípe zdola, pritom verejný sektor je zastúpený maximálne 50 % účasťou v rozhodujúcich orgánoch,
- spoločné rozhodovanie o budúcnosti a rozvoji územia, prevzatie zodpovednosti zaň, vyváženosť rozhodovania a investovania, spoločné programovanie, koncentrácia zdrojov do rozvojových priorít a a vzájomná koordinácia týchto programov a priorít s externým prostredím,
- prioritné využitie miestnych zdrojov – prírodných, materiálnych, ľudských, finančných a ich inovatívne využitie pre tvorbu pridanej hodnoty v území a hľadanie nových trhov, a tým podpory tvorby pracovných príležitostí a zvyšova-

nia príjmov pre vidiecke obyvateľstvo vo všeobecnosti,

- rozvoj občianskej spoločnosti na miestnej úrovni.

Miestna akčná skupina v prístupe LEADER

- Veľmi jednoducho povedané – miestna akčná skupina je viacsektorové partnerstvo všetkých miestnych hráčov – zodpovedných inštitúcií ale aj jednotlivcov, ktorým záleží na rozvoji vlastného územia a majú k nemu potrebnú autoritu a prostriedky – právne, finančné, materiálne a ľudské.
- Podľa noriem EÚ má ísť o skupinu, ktoré sa skladá z predstaviteľov samosprávy (nie viac ako 50-percentné zastúpenie v rozhodujúcom orgáne miestnej akčnej skupiny – napríklad predstavenstva), miestnych podnikateľských kruhov a predstaviteľov občianskeho života (napríklad spoločenských, záujmových organizácií alebo miestnych občianskych združení).
- Táto skupina sa musí postupne pretvoriť v partnerstvo, kde existuje taký stupeň dôvery, ktorý umožní dohodnúť sa skupine na rozvojových prioritách ako aj na použití finančných prostriedkov a na ich mobilizácii (v prípade verejných ako aj súkromných miestnych finančných zdrojov). Toto sa nedá dosiahnuť inak ako pravidelným stretávaním, spoločným zostavovaním stratégie a jej spoločnou realizáciou.
- Miestna akčná skupina podľa noriem EÚ by mala spravovať územie nie menšie ako 5 000 a nie väčšie ako 150 000 obyvateľov. Väčšie mestá sú vylúčené.

Význam prístupu LEADER pre slovenský vidiek

Prístup LEADER je dôležitý pre budúci rozvoj slovenského vidieka, pretože umožňuje:

- Efektívnejšie využitie verejných finančných zdrojov – ich zacielenie na potreby daného územia a ich riešenia (v praxi to napríklad znamená, že sa podporia domáci začínajúci podnikatelia v oblasti ovocinárstva ak má územie pre to prírodné a ľudské predpoklady a podporia sa smerom k tvorbe pridanej hodnoty).
- Účinnnejšie využitie verejných zdrojov – tvorba pridanej hodnoty, zamestnanosti a príjmov v oblastiach, ktoré inak nemajú šancu dostať sa k verejným zdrojom z dôvodu slabšieho ekonomického kontextu.
- Transparentné a cielené využitie miestnych a verejných zdrojov na základe fungovania miestnych viacsektorových partnerstiev (verejný sektor, podnikatelia, občianske združenia) a ich spoločného rozhodovania o rozmiestnení týchto zdrojov v území.
- Rozhodnutia „šité na mieru“ pre dané územie rešpektujúce danosti vo všetkých oblastiach v protiklade s doterajšími plošnými prístupmi programových dokumentov stavajúcich na tú istú štartovaciu čiaru všetkých bez ohľadu na ich ekonomickú silu a nerešpektujúcu regionálne rozdiely v podmienkach podnikania.

Viac informácií o prístupe LEADER nájdete na stránke Európskej komisie <http://ec.europa.eu/agriculture/rur/leaderplus>.

Jela Tvrdoňová
Autorka je predsedníčkou Zahraničného výboru VIPA

ILUSTRAČNÁ KOLÁŽ
FOTO: RÓZNI AUTORI

Téma /IV. Zasadnutie VIPA

- Akú úlohu má plniť samospráva v rozvojových partnerstvách pre prístup LEADER?

.....

.....

.....

- Aké vidíte možnosti advokačných aktivít Vidieckeho parlamentu v prospech samospráv?

.....

.....

.....

- Aké sú potreby orientácie a vzdelávania novozvolených a znovuzvolených starostov a poslancov v oblasti transparentného rozhodovania v rámci rozvojových partnerstiev?

.....

.....

.....

- Akým spôsobom je možné zlepšiť služby pre občanov?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Diskusné fórum pre vidieckych podnikateľov

18

Vedúca skupiny: Andrea Hradiská

Úloha podnikateľských subjektov alebo ich organizácií/združení v programe Leader je nezastupiteľná. Ich záujmom je dosahovať čo najlepšie výsledky, a preto rozvoj územia, kúpyschopnosť obyvateľstva, spolupráca a budovanie podnikateľských sietí sú podstatné pre ďalší rozvoj ich podnikov. Sú spoluzodpovední za rozvoj územia a ako takí majú byť súčasťou Miestnych akčných skupín a ich rozhodovacích orgánov. Navyše spolufinancujú rozvojovú stratégiu na projektovej úrovni (spolufinancovanie projektov podporených z rozpočtov stratégie) a pomáhajú mobilizovať miestne materiálne, ľudské aj ekonomické zdroje.

Kľúčové otázky, na ktoré bude diskusné fórum pre vidieckych podnikateľov hľadať odpovede:

- Aké sú výhody z podnikania na vidieku a aké nevýhody to prináša?

- Čím vedia vidiecki podnikatelia pomôcť miestnej akčnej skupine?

- Čo očakáva podnikateľ od samosprávy?

- Čo očakáva podnikateľ od mimovládneho neziskového sektora?

- Mali by sa podnikatelia združovať do miestnych podnikateľských klubov?

Téma /IV. Zasadnutie VIPA

- Podnikateľský sektor na vidieku – aké je jeho poslanie?

.....

.....

- Aká je spolupráca podnikateľov z ostatnými partnermi v území?

.....

.....

- Aká má byť účasť podnikateľov v rozvojových partnerstvách pre prístup LEADER?

.....

.....

- V čom môže v rámci svojich advokačných aktivít pomôcť Vidiecky parlament vidieckym podnikateľským subjektom?

.....

.....

- Aké sú a aké by mali byť vzťahy podnikateľského sektora s verejnosťou a ich práca pre verejnosť?

.....

.....

- V čom spočíva potreba orientácie a vzdelávania podnikateľských subjektov v oblasti transparentného rozhodovania v rámci rozvojových partnerstiev?

.....

.....

.....

.....

Diskusné fórum pre mimovládne neziskové organizácie

20

Vedúci skupiny: Ján Maxi Hronský

Tretí (často aj neziskový, mimovládny, dobrovoľnícky) sektor zahŕňa v sebe rôzne typy občianskych organizácií, združení. Najčastejšie ide o organizácie všeobecne prospešné alebo verejnoprospešné. Princípy, na ktorých organizácie tretieho sektora stavajú sú: právo na združovanie, dobrovoľnosť, spoločný cieľ a nezávislosť od štátu. Občianske združenia pracujú v širokej škále oblastí spoločenského života: kultúra, vzdelávanie, sociálne služby, zdravotníctvo, športové aktivity, životné prostredie, záujmové činnosti...

Každá z organizácií tohto širokého spektra činností (ale teraz sa zamerajme hlavne na vidiecky priestor Slovenska) má svoje miesto pri zvyšovaní kvality života obyvateľov vidieka. A to či už ide o organizácie s celoslovenskou pôsobnosťou alebo záujmové (športové alebo kultúrne) združenia v obciach.

Diskusia na nižšie uvedené kľúčové otázky by mala pomôcť pri zmapovaní situácie organizácií tretieho sektora na vidieku ale hlavne zvážiť a sformulovať možnosti na činnosť a aktivity v nasledujúcom programovacím období rokov 2007 – 2013 ako aj ich finančné zabezpečenie a trvalú udržateľnosť.

Kľúčové otázky, na ktoré bude diskusné fórum pre samosprávu hľadať odpovede:

- V akých oblastiach neziskové organizácie na vidieku pracujú?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- Ako sú organizácie tretieho sektora vnímané na lokálnej úrovni a úrovni mikroregiónov, aká je ich sila, aké sú vzťahy s partnermi z iných sektorov, aký je vzťah k verejnosti a aké sú vzťahy medzi samotnými občianskymi združeniami?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Téma /IV. Zasadnutie VIPA

- Aké sú dostupné finančné zdroje a aká je miera trvalej udržateľnosti aktivít?

.....

.....

.....

- Aké sú ľudské kapacity na vidieku, a to nielen v treťom sektore?

.....

.....

.....

- Aké je poslanie tretieho sektora v transparentnom riadení rozvojových programov?

.....

.....

.....

- Ako vidíme účasť tretieho sektora v rozvojových partnerstvách pre prístup LEADER?

.....

.....

.....

- Aké sú možnosti advokačných aktivít Vidieckeho parlamentu v prospech tretieho sektora?

.....

.....

.....

Vidiecky rozvoj a mikropôžičky

Projekt Vidiecky rozvoj a mikropôžičky realizovaný v Žilinskom kraji a severných okresoch Banskobystrického kraja napreduje. Boli vyškolení traja kariérni poradcovia pre Žilinský kraj a začínajú svoju prácu. Pokračujú rokovania s okresnými Úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny tohto kraja. Mikropôžičkou bol podporený prvý podnikateľský zámer. O ňom sa môžete dočítať v tomto čísle, ale na inom mieste.

TRÉNING KARIÉRNÝCH PORADCOV
FOTO: INGRID BERNÁTHOVÁ

Cesta k plnohodnotnému životu

Cesta k plnohodnotnému životu, dokončenie koncepcie sociálnej a ekonomickej integrácie rómskych etnických skupín v Banskobystrickom kraji – vytvorenie akčných plánov – tento projekt prechádza fázou terénneho prieskumu. Terénny prieskum sa v septembri uskutočnil v devätnástich lokalitách Banskobystrického kraja. Počas októbra bude spracovaný. So zaujímavými výsledkami vás oboznámime v budúcom čísle.

Integrované materské centrá na vidieku

Integrované materské centrá na vidieku v rámci rovnomenného projektu podporeného z ESF zriadieme v spolupráci s obcami a tunajšími mamičkami v Hrachove, Tisovci, Helpe, Slovenskej Lupči a Trnavej Hore. Budúce pracovníčky materských centier (MC) prešli špeciálnym deväťdenným školením. Teraz budú nasledovať verejné stretnutia k zostaveniu plánov práce MC podľa potrieb miestnych rodičov a tiež exkurzia do úspešného MC v Brezne.

 Európsky **sociálny** fond

Súťaž O ľuďoch s ľuďmi

Prvý ročník súťaže O ľuďoch s ľuďmi – Cena za podporu miestnej demokracie je po uzávierke prijímania prihlášok. Tá bola 18. septembra. Do súťaže bolo prihlásených viac ako dvadsať projektov a aktivít. S tými najzaujímavejšími a inšpirujúcimi sa budete stretávať aj na stránkach nášho časopisu. Víťazné projekty budú predstavené na konferencii v novembri.

Nové publikácie

Pripravujeme vydanie nových publikácií. Verejnosť sa s nimi stretne prvýkrát v decembri. Chystáme „krst“ – ich verejnú prezentáciu spojenú s malou oslavou.

Michaela Heretová

CENA ZA PODPORU MIESTNEJ DEMOKRACIE

Sme radi, že myšlienka aktivizovať miestnu demokraciu oslovila viacerých našich priaznivcov. Niektorí z nich sa rozhodli svoju podporu súťaži O ľuďoch s ľuďmi – Cena za podporu miestnej demokracie vyjadriť nie len slovné ale aj finančne. Ceny sa (do uzávierky časopisu) rozhodli venovať:

Gamo, a. s., Banská Bystrica – vecná cena v hodnote 10 000 Sk

GAMO
INFORMAČNÉ TECHNOLOGIE

Jozef Barta, Hotel Lomnistá, Jasenie a OZ VOKA venujú spoločnú cenu – pobyt pre zástupcov samosprávy a kurz Strategické plánovanie organizácie – v celkovej hodnote 30 000 Sk

Konferenciu, na ktorej budú odovzdané ceny a prezentované víťazné projekty a aktivity, finančne podporí **Dexia banka, a. s.**

Banka

Ďakujeme v mene organizácie VOKA, partnerov súťaže i budúcich víťazov.

Michaela Heretová

ILUSTRÁČNÉ ZÁBERY MR HORNÁD, VÝSLEDKY AKTIVÍT MIESTNYCH SAMOSPRÁV V RÁMCI PROJEKTU „ZELENÉ ODDYCHOVÉ ZÓNY“
FOTO: ARCHÍV MR HORNÁD

Biopotraviny Krajinka

24

Ako sme písali v minulom čísle, v spolupráci s Nadáciou Unidea a Nadáciou pre rozvoj poľského poľnohospodárstva, rozbiehame nový osemnásťmesačný projekt na podporu mladých ľudí (nezamestnaných) v severných okresoch Banskobystrického kraja a v Žilinskom kraji. Jednou z aktivít v rámci tohto projektu je poskytovanie mikropôžičiek začínajúcim podnikateľom vo veku od 18 do 30 rokov. Prvá pôžička poskytnutá v rámci projektu "Vidiecky rozvoj a mikropôžičky" je pre podnikateľský zámer BIOPOTRAVINY KRAJINKA v Banskej Bystrici.

Pani Mgr. Ivana Sluková, ktorá v rámci tohto projektu získala prvú návratnú pôžičku z 15 plánovaných, na našu otázku Prečo sa rozhodla otvoriť práve predajňu s biopotravinami uvádza:

„Myšlienka otvoriť predajňu biopotravín sa mi rodila v hlave počas materskej dovolenky, keď som si všimla, že moja rodina sa často trápí s nádchou, chrípkou a kašľom a veľa ľudí v mojom okolí trpí tráviacimi problémami, alergiami, bolesťami hlavy a inými ochoreniami, ktorých pôvod sa zvykne spájať so stresom, vysokým pracovným nasadením a znečisteným životným prostredím. Napriek tomu, že aj ja som sa dlhé roky stravovala zdravo, po niekoľkých mesačných tráviacich ťažkostiach mi zistil gastroenterológ celiakiu. Bezlepková diéta ma prinútila vyčleniť z jedálneho lístka väčšinu potravín s obsahom chemických farbív, konzervačných látok a rôznych aditív (umelé prísady) používaných v potravinárstve na zlepšenie chuti a konzistencie potravín a zvýšenie

ich trvanlivosti. Takzvané „éčka“ sú však rizikové nielen pre pacientov chorých na celiakiu, ale pre všetkých, ktorí sa chcú vyhnúť civilizáčnym ochoreniam. Preto chcem zákaznikom ponúknuť biopotraviny, ktoré sa pestujú bez použitia pesticídov a pri ich spracovaní sa nepoužívajú chemické aditíva a geneticky modifikované organizmy. Predávať biopotraviny však nestačí – veľmi dôležité je spotrebiteľov informovať o ich kvalite, správnej kuchynskej úprave a ich prospešnosti pre zdravie, k čomu využijem aj svoje odborné znalosti získané na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave, odbor Environmentálna biológia. Treba zdôrazniť, že používaním biopotravín podporujeme ekologické poľnohospodárstvo, rozvíjajúce sa po vzore krajín EÚ aj na Slovensku, ktoré prispieva k rozvoju slovenského vidieka. Zámer otvoriť predajňu biopotravín v Banskej Bystrici sa mi podaril zrealizovať aj vďaka OZ VOKA (menovite pani Kataríne Laukovej), keď mi bola poskytnutá pôžička na zakúpenie vybavenia predajne a časti tovaru. Ústretovosť a nekomplikovaný postup pri vybavovaní žiadosti o pôžičku by určite ocenili aj ostatní začínajúci podnikatelia – mladí ľudia, ktorí chcú v živote niečo dosiahnuť.“

Tešíme sa na vašu návštevu v predajni: Biopotraviny KRAJINKA na Kukučínovej ulici v Banskej Bystrici (vila ARKÁDIA oproti starému PRIORU). Nájdete tu široký sortiment certifikovaných bioproduktov, bezpečkových potravín a Fair Trade produktov – obilniny, múky, strukoviny, cukor, kakao, kávu, cestoviny, čokoládu a cukrovinky, semenka, sušené ovocie, olej, víno... Viac informácií Vám poskytne naša klientka na telefónnom čísle 0908 507523.

Rozhovor pripravila
Katarína Lauková

Mikroregión Termál

Združenie obcí Termál (Mikroregión Termál) vzniklo v roku 1999 ako záujmové združenie právnických osôb v okolí termálneho kúpaliska Podhájska. Nachádza sa v severnej časti okresu Nové Zámky a združuje 12 obcí Nitrianskeho samosprávneho kraja a na rozlohe 206 km² žije 14 197. Do mikroregiónu patria obce Dolný Ohaj, Hul, Maňa, Trávnica, Podhájska, Radava, Veľké Lovce, Čechy, Kolta, Dedinka, Barďoňovo a Pozba. Hlavným nositeľom a centrom Mikroregiónu je obec Podhájska, známa svojím kúpaliskom s liečivou termálnou vodou.

Mikroregión Termál získal na jar tohto roku finančnú podporu z VÚC Nitra na vytvorenie svojej rozvojovej stratégie v rámci projektu „Príprava mikroregiónov Nitrianskeho samosprávneho kraja na integrovaný rozvoj vidieka“. V mikroregióne pôsobím ako miestna manažérka spolu s expertkou technickej pomoci Ingrid Bernáthovou. Práce na audite zdrojov (kultúrne, ľudské, prírodné, ekonomické...) sa začali v júli tohto roku. Ide predovšetkým o dôkladné zmapovanie a analýzu spomínaného mikroregiónu. Údaje potrebné pre audit zdrojov získavame z Krajského štatistického úradu v Nitre (ľudské zdroje), z vypracovaných Programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí (prírodné a historické zdroje). Údaje o kultúrnych zdrojov sme získavali z osobných stretnutí s kultúrnymi referentkami jednotlivých obecných úradov, z informačného centra v Podhájskej alebo priamo od starostov obcí. V súčasnosti prebiehajú v mikroregióne Termál práce na analýze ekonomických zdrojov formou návštev podnikateľských subjektov, ktoré majú

svoje rozvojové zámery a majú záujem spolupracovať s mikroregiónom pre jeho lepšiu a rozvinutejšiu budúcnosť. Súčasťou auditu je aj zisťovanie názorov občianskeho sektora, ktoré v súčasnosti realizujeme formou ankiet za pomoci miestnych dobrovoľníkov, žiakov základných škôl ako aj predstaviteľov obecného zastupiteľstva.

Pre mňa ako absolventku odboru cestovný ruch, je táto práca veľmi zaujímavá, je prínosom v doplnení praktických znalostí hlavne vo verejnom sektore a verím, že za pomoci projektu na prípravu rozvojovej stratégie sa postupom času z mikroregiónu Termál stane oblasť s rozvinutým cestovným ruchom a vysokou návštevnosťou.

Alexandra Majorová, miestna manažérka

Predsedníctvo Vidieckeho parlamentu sa pred letnými prázdninami stretlo **16. júna v Banskej Bystrici**. Okrem zhodnotenia Sviatkov vidieka a činnosti regionálnych VIPA a výborov VIPA sa predsedníctvo zaoberalo aj prípravou IV. Zasadnutia VIPA, ktoré sa pod mottom „Buďme lídri v LEADRI“ uskutočnil v októbri 2006 v horehronskej obci Heľpa. Na zasadnutí predsedu Vidieckeho parlamentu BB kraja Peter Rusnák, informoval o pripojení sa BB VIPA k iniciatíve neziskových organizácií v súvislosti s nefunkčným systémom riadenia a implementácie Európskeho sociálneho fondu – Fondu sociálneho rozvoja na Slovensku. Nasledujúce zasadnutie predsedníctva VIPA sa konalo **25. – 26. augusta v obci Žehra (časť Hodkovce)** pod Spišským hradom. Predsedníctvo VIPA zaujalo postoj aj ku programovému vyhláseniu vlády – ocenilo, že ako jednu z priorít garantuje „rozvoj vidieka, využitie ľudských zdrojov, stabilitu podnikania, pri rešpektovaní zásad ochrany životného prostredia

a udržania hodnôt krajiny“. Ocenilo tiež princípy multizdrojového financovania rozvoja z prostriedkov štátneho rozpočtu, municipalít a EÚ, podporu usporiadania pozemkového vlastníctva, podporu všestranného rozvoja vidieckej krajiny. Postráda však razantnejšie úsilie vlády o integrovaný systém riadenia rozvoja vidieka namiesto súčasného sektorového prístupu. Predsedníctvo riešilo aj otázky racionalizácie vlastnej činnosti a kompetencií pre očakávané náročné úlohy a uznieslo sa na nutnosti prepracovať základné dokumenty – stanovy a organizačný poriadok OZ VIPA. (ir)

VIPA sa presťahoval – od 1. augusta 2006 sa poštová adresa OZ VIPA mení z Námestie SNP 7, 974 01 Banská Bystrica Bys-trica, na **Kapitulská 13, 974 01 Banská Bystrica**. Telefónne číslo (048/415 20 22) aj adresa elektronickej pošty (vipa@vipa.sk) ostávajú nezmenené. (ir)

NA KONCI AUGUSTA SA PREDSEDNÍCTVO VIPA STRETLO V ŽEHRE (ČASŤ HODKOVCE) POD SPIŠSKÝM HRADOM **FOTO: I. RONČÁK**

Adresu a kontaktné údaje zmenil aj Vidiecky parlament Banskobystrického kraja

– nová adresa je Pod Bánošom 80, 974 11 Banská Bystrica. Mení sa aj adresa elektronickej pošty BBVIPA na 7nobbvipa@mail.t-com.sk a telefónne číslo na: 048/417 34 50.

(Ih)

Nedávne plenárne zasadnutie medzinárodnej siete PREPARE sa uskutočnilo v Českej republike v dňoch

21. – 23. júna v historickom sídle Veľkej Moravy – Velehrade. Stretnutia sa spolu zúčastnilo 79 účastníkov z 23 krajín EÚ, kandidátskych krajín a tzv. nových susediacich krajín. Zasadnutiu predchádzali cestovné workshopy (ako po iné roky), ktoré boli tento rok zamerané na spoznávanie činnosti miestnych akčných skupín Leader v Českej republike. Samotné zasadnutie PREPARE bolo zamerané na vyhodnotenie činnosti MAS a ich úlohu v programe rozvoja vidieka všeobecne. Účastníci konštatovali, že MAS hrajú významnú úlohu v rozvoji vidieka a budovanie kapacity a rozvoj sociálneho kapitálu je kľúčovým v jeho účinnom uplatnení v rozvoji vidieckych regiónov.

Jela Tvrdoňová

VIPA Východ zaregistrovaný

28

V marci tohto roku sa stretli zástupcovia rôznych organizácií, ktorých záujmom je práca vo vidieckom priestore východného Slovenska. Cieľom stretnutia bolo zefektívnenie a koordinácia aktivít pri komplexnom rozvoji vidieka v Košickom samosprávnom kraji. Zástupcovia 19 organizácií sa rozhodli založiť občianske združenie (OZ) VIPA Východ ako organizáciu zastupujúcu vidiek v Košickom kraji pri komunikácii s Košickým samosprávnym krajom a ako súčasť VIPA s celoslovenskou pôsobnosťou.

Na realizáciu tejto úlohy bol určený prípravný výbor, ktorý pripravil, prekonzultoval stanovky združenia a zaregistroval **OZ VIPA Východ** na Ministerstve vnútra SR.

Združenie VIPA Východ bolo vytvorené na území Východného Slovenska so záberom činnosti najmä na územie Košického kraja. Jeho cieľom je združovanie subjektov aktívnych v regionálnom rozvoji a koordinácia spoločného postupu pri zabezpečovaní

úloh v oblasti rozvoja vidieka s dôrazom na **integrovateľný rozvoj vidieka**. Významnou súčasťou aktivít združenia je prevádzka komunikačného systému medzi jednotlivými členmi, vzájomná výmena informácií, skúseností a koordinácia aktivít.

Realizáciu svojich cieľov chce združenie dosahovať najmä:

- aktivizáciou potenciálu miestnych zdrojov kultúrneho a prírodného bohatstva,
- vytváraním partnerských vzťahov medzi rôznymi aktérmi spoločenského života,
- vyhľadávaním a získaním rôznych využiteľných zdrojov,
- zapájaním občanov do zmysluplnej ochrany a zveľaďovania prírodného, kultúrneho a historického bohatstva a celkového rozvoja vidieka.

V nasledujúcom období je potrebné osloviť organizácie a jednotlivcov pracujúcich na vidieku a pripraviť snem združenia s voľbou orgánov, čím sa završí vytvorenie organizácie po formálnej stránke. Je už len vecou členov a ostatných zainteresovaných ako prispieť k napĺňaniu cieľov združenia majúce stále na pamäti hlavnú myšlienku: zlepšenie života na slovenskom vidieku po všetkých stránkach – ekonomickej, sociálnej, kultúrnej a environmentálnej.

Ján Hronský

Autor je predsedom prípravného výboru VIPA Východ

Kontakt:

Ing. Ján Hronský

VIPA Východ

Čermefská cesta 24, 040 01 Košice

e-mail: maxi@ludiaavoda.sk

mobil: 0905 482 097

SPIŠSKÝ HRAD – DOMINANTA VÝCHODNÉHO SLOVENSKA **FOTO: IVAN RONČÁK**

Vidiecky parlament Trenčianskeho kraja v lete

Vidiecky parlament Trenčianskeho kraja odštartoval svoje letné aktivity 10. mája v Trenčíne vernisážou výstavy pri príležitosti Dní vidieka v krajskom meste, ktorú otvoril predseda Trenčianskeho samosprávneho kraja Pavol Sedláček. Ďalší vzácní hostia – poslanec EP Peter Baco, podpredseda TSK Jozef Božik – spolu so zástupcami MR prezreli výstavu, ktorej jednu časť tvorili práce detí na tému „Moja dedina očami detí“ a druhú časť tvorila výstavka úspešných projektov v obciach kraja. Nasledujúci deň prebehla odborná konferencia, ktorej cieľom bolo vyvolať diskusiu o riešení problémov vidieka. Zlatým klincom Dní vidieka bola v sobotu 13. mája májová veselica, na ktorej sa stretli obyvatelia krajského mesta s viac ako stovkou účinkujúcich z rôznych regiónov kraja. Veselice sa zúčastnili aj naši partneri zo susednej Českej republiky. Tohtoročné Dni vidieka v krajskom meste boli už druhé a v oveľa väčšom rozsahu ako tie vlaňajšie. Ich cieľ však ostal nezmenený: ukázať obyvateľom krajského mesta ukázať, že vidiek má významný potenciál a že je rovnako ako Trenčín súčasťou TSK a treba s nim počítať.

Druhým letným podujatím VPA TN bol 15. – 16. júla už tretí ročník Festivalu ľudových remesiel v Trenčianskych Tepliciach, ktorého sa zúčastnilo viac ako sto majstrov ľudového remesla a niekoľko tisíc návštevníkov. Je to už tradičné podujatie, ktorým sa VIPA TN snaží podporiť zachovanie a propagáciu ľudového remesla, rozvoj ces-

tovného ruchu v Trenčianskych Tepliciach, ale i propagovať ciele a poslanie Vidieckeho parlamentu. Špecialitou bola „vlastná mena“ priamo na festivale razené mince s znakom VIPA na jednej a erbom mesta na strane druhej. Popri týchto akciách VIPA TN pripravoval aktivity s TU AD, TSK a jeho členovia pracovali v partnerských projektoch s mestom Handlová (EQUAL) a s TSK na tvorbe inovačných stratégií. Na úrovni NUTS II sú Erika Jonasová a Dušan Mitický členmi pracovných skupín pri tvorbe ROP.

Na záver je potrebné povedať, že sa podstatne zlepšila spolupráca VIPA TN s TSK a ZMOS, za čo patrí vďaka predsedovi a podpredsedovi VÚC, ale i dlhodobej cieľave domej práci predsedníctva VIPA TN.

Dušan Mitický

Autor je predseda VIPA TN

Z VERNISÁŽE VÝSTAVY PRI PRÍLEŽITOSTI DNI VIDIEKA V KRAJSKOM MESTE. ZĽAVA: PODPREDSEDA TSK JOZEF BOŽIK, PREDSEDA TSK PAVOL SEDLÁČEK, PREDSEDA VIPA TN DUŠAN MITICKÝ A POSLANEC EP PETER BACO
FOTO: ARCHÍV VIPA TN

Škola ryžovania zlata

30

Projekt pod týmto názvom vďaka programu Roztočte to s nápadom Konta Orange, n. f. zorganizovala 1. a 2. septembra neformálna skupina mladých ľudí z Temeša.

Cieľ projektu vysvetlili líderky skupiny takto: „Život na vidieku v peknom prírodnom prostredí má svoje čaro, z pohľadu „nášť-ročných“ mu ale chýba oživenie v podobe aktivít pre mladých ľudí – programu, ktorý by zmysluplne naplnil náš voľný čas. Navyše, každoročne počas letných prázdnin do Temeša prichádza veľa našich kamarátov – chalupárov. Pre nich a pre všetkých mladých ľudí z Temeša a okolitých obcí sme sa rozhodli pripraviť zaujímavý program, ktorý by bol príjemným spštením prázdnin a zároveň rozlúčkou s letom.“ Skupina sa pri hľadaní témy podujatia inšpirovala históriou

Temeša. Obec sa prvýkrát spomína v roku 1332 ako osada, ktorá vznikla na základe nemeckého zákupného práva za účelom dobývania zlata a striebra.

Účastníci podujatia sa počas dvoch dní sa v Škole ryžovania zlata pod odborným dohľadom Hornonitrianskych zlatokopov zoznámili s technikou ryžovania zlata, dostali osvedčenie o absolvovaní školy spolu s vryžovanými zlatinkami a v súťaži Zlatá horúčka v Temeši tí najšikovnejší vyhrali zaujímavé ceny. Okrem toho bolo pripravených veľa ďalších vedomostných, športových, ale aj bláznivých súťaží: napr. písmenková súťaž, súťaž Trafená hus, hod polystyrénom do diaľky, súťaž o najkreatívnejšieho prôdča a ďalšie. Podujatie spestrilo vystúpenie tanečnej country skupiny z Čavoja, futbalový turnaj o zlatú tehlu, výstava minerálov a záverečný country bál.

*Eva Benátová
Autorka pôsobí v MR Magura-Strážov*

ŠKOLA RYŽOVANIE ZLATA NAŽIVO
FOTO: EVA BENÁTOVÁ

Prvé kolo regrantingu mikroregiónu Muránska planina

Mikroregión Muránska planina na základe výstupov Rozvojovej stratégie mikroregiónu Muránska planina vyhlásil v apríli 2006 na svojom zasadnutí v Michalovej prvé mikrograntové kolo „ŠANCA V NÁŠOM MIKROREGIÓNE“. Jeho cieľom bolo podporiť aktivity občanov v mikroregióne Muránska planina, ktoré prispejú k rozvoju a skrášeniu mikroregiónu alebo obcí tvoriacich mikroregión.

„ŠANCA V NÁŠOM MIKROREGIÓNE“ bola jednorazová finančná podpora, ktorá bola viazaná na predložený projekt. Podporu bolo možné použiť na prezentáciu mikroregiónu, mikroregionálne podujatia, drobnú architektúra, vytváranie podmienok na participáciu mladých ľudí na živote obcí a mikroregionálne aktivity zamerané na deti a mládež.

Do prvého kola sa zapojilo 8 združení a aktívnych skupín. Komisia mikrograntového programu schválila a finančne podporila všetky predložené projekty. Na najbližšom zasadnutí mikroregiónu budú vyhodnotené a prezentované.

Katarína Pindiaková
Autorka pôsobí v mikroregióne Muránska planina

V Hrachove sa táborilo...

Leto a s ním aj letné prázdniny sú za nami. Jednou z možností, ako čo najlepšie stráviť ich posledné dni, boli letné tábory. Tento rok mali túto možnosť aj deti z Hrachova.

Občianske združenie OZVENY v Hrachove organizovalo predposledný augustový týždeň letný tábor pre deti základnej školy. Tábor sa konal uprostred prírody na pustatine Zmeškalka neďaleko Hrachova. Ubytovanie v stanoch a v starom dome, latrina, hry v prírode, stravovanie z „ešusov“, koník, táborová vatra či pešia túra dodali táboru tú správnu prázdninovú atmosféru. Štyri dni plné hier, zábavy a neopakovateľných zážitkov boli pre 14 detí aj skúškou odvahy, slušnosti a priateľstva. Okrem toho mali prostredníctvom pešej túry a vedomostnej súťaže možnosť spoznať Hrachovo a krásy jeho blízkeho okolia.

FOTO: IMROSLAVA KUBALIÁKOVÁ

Príklady z vidieka

Tábor sa stretol s dobrými ohlasmi nielen u detí, ale aj u rodičov, preto sa o rok na Zmeškalke stretneme zas.

32

*Miroslava Kubaliaková
Autorka pôsobí v OZ OZVENY v Hrachove*

FOTO: ELENA KUBALIAKOVÁ

Okrem samotnej organizácie a práce dobrovoľníkov si letný tábor vyžadoval aj finančnú či materiálnu podporu. V mene všetkých detí, ktoré sa tábora zúčastnili ďakujeme obci Hrachovo za finančnú aj morálnu podporu, sponzorom - Primax Rimavská Sobota, Vadex, s. r. o. Rimavská Sobota, Balex, s. r. o. Rimavská Sobota, Spohypo, s. r. o. Rimavská Sobota, Andrea Bartóková Potraviný Hrachovo, Mikroregión Rimava a Rimavica, Laco Bartík Vyšný Skálnik - dobrovoľníkom a zamestnancom OZ OZVENY Hrachovo.

Úspech Slovenska vo Francúzsku

620 vystavovateľov, 5 voľných priestranstiev, 4 haly – to bol 29. ročník medzinárodného veľtrhu FOIRE INTERNATIONALE DE CLERMONT – COURNON, ktorý sa konal v dňoch 9. - 18. septembra 2006 a ktorý počas 10 dní jeho otvorenia navštívilo vyše 210 000 osôb.

Slovensko sa ako najhornejšia z krajín strednej Európy stalo čestným hosťom 1. ročníka prezentácie Zeleného masívu na veľtrhu. V 8 stánkoch Slovensko prezentovali Slovenská agentúra cestovného ruchu, Obec Hrušov, OZ Nádej v Uňatíne, včelársky spolok zo Sebechlieb zastupujúci región Hont, Vidiecky parlament a Banskobystrický samosprávny kraj. Návštevníci veľtrhu si s obdivom pozreli šúpolienky, kraslice, výšivky, hontianske čipky, keramiky, výrobky z včelieho vosku, ochutnali slovenské regionálne špeciality (Tokajské víno, medovinu, med, syrové korbáčiky, „pufance“, rôzne druhy tyčiniek, tvarohové koláčiky, bryndzovníky, medovníky a pod.). Slovensko reprezentovali aj Správa Tatranského Národného parku s propagačnými materiálmi, Polona, a.s. s ponukou hotela Kolovrat, čipkami, tkanými kobercami a predvádzaním výroby šúpolienok a sklenených šperkov, firma Ekotrend s ponukou bioproduktov (čaje, múka a produkty zo špaldy, zdravotné vankúše) a pravú slovenskú bryndzu ponúkali z firmy Ľuboš Manica – Brysyr. Návštevníkov prilákal do pavilónu Vert Massif spev a tanec s harmonikou, tóny fujary, píšťal či gájd. Pozornosť púťali i pestré kroje z rôznych obcí – Hrušova, Sebechlieb, Uňatína, Pohorelej, Tisovca, Tatranskej Javoriny a ďalších obcí.

Príklady z vidieka

Francúzi o Slovensku vedia veľmi málo. Záujem o našu expozíciu rástol i po článkoch v novinách a vysielaní v rozhlase a TV-Kanáľ 3, kde pozitívne priblížili Slovensko, jeho folklór a bryndzu. Podľa štatistík 90 percent opýtaných hodnotilo slovenskú expozíciu ako najzaujímavejšiu z celého veľtrhu. Zo

susedného mesta Pont du Chateau pozval starosta mesta slovenskú delegáciu zástupcov zo SACR, Obce Hrušov a Vidieckeho parlamentu na oficiálnu návštevu a prejavil záujem o nadviazanie družby s Banskobystrickým krajom. Naše propagačné materiály zaradili v TIK-u mesta do svojej ponuky.

33

VELTRH SLÁVNOSTNE OTVORILA SLOVENSKÁ DELEGÁCIA - PREDSEDNÍČKA VIPA MÁRIA BEHANOVSKÁ (TRETIA ZPRAVA), STAROSTA OBCE HRUŠOV PAVEL BENDÍK (DRUHÝ ZPRAVA) A AMAZÓNKA DELEGÁCIA ZA PRÍTOMNOSTI VIACERYCH OSOBNOSTÍ AKO NAPRIKLAD BRICE HORTEFEUX, MINISTER REGIONÁLNEHO PARLAMENTU

FOTO: MARTA MLÍCHOVÁ

Marta Mlíchová

Autorka pôsobí v Slovenskej agentúre pre cestovný ruch (SACR)

Slávnostné ukončenie úspešného pilotného projektu z oblasti rovnosti príležitostí

34

Projekt s názvom Antidiskriminačná dohoda – dôležitý krok na ceste k rovnosti príležitostí, bol koordinovaný MASM Žilina a bol realizovaný v rámci výzvy Grantová schéma rovnosti príležitostí a podpory sociálnej inklúzie v rámci Národného programu Phare. Partnerom projektu bolo OZ Profesionálne ženy.

Vyvrcholením ročnej intenzívnej práce v rámci projektu Antidiskriminačná dohoda – dôležitý krok na ceste k rovnosti príležitostí bola rovnomenná záverečná konferencia, ktorá sa konala v dňoch 6. – 7. septembra 2006 v Nitre.

Konferencie sa zúčastnili experti na problematiku rovnosti príležitostí, zamestnávateľa a zástupcovia organizácií, v ktorých riadiaci pracovníci pochopili význam a potrebu zavádzania princípov politiky rovnosti príležitostí do praxe. Vybrané organizácie v rámci konferencie slávnostne podpísali Antidiskriminačnú dohodu, v ktorej sa zaviazali prijať v rámci organizácie tzv. plán rovnosti príležitostí. Plán rovnosti príležitostí má slúžiť na vytváranie pracovného prostredia, ktoré znižuje vplyv diskriminácie a ktoré umožňuje vstup na trh práce ohrozeným skupinám (ženám, mladým nezamestnaným, dlhodobo nezamestnaným, ľuďom so zníženou pracovnou schopnosťou). Plán bude vypracovaný za spolupráce sociálnych partnerov (vedenie, záujmové zväzy, odborové organizácie), bude vychádzať z analýzy súčasného stavu danej organizácie a bude obsahovať vytýčené ciele a konkrétne opatrenia na odstraňovanie diskriminačných faktorov na danom pracovisku.

Pilotný projekt Antidiskriminačná dohoda – dôležitý krok na ceste k rovnosti príležitostí sa realizoval v Žilinskom a Nitrianskom kraji. Analyzovala sa súčasná situácia na trhu práce v oboch krajoch. Výsledkom prieskumu o rodovej rovnosti a názoroch a postojoch vybraných znevýhodnených skupín na trhu práce v uvedených krajoch vznikla štúdia Analýza postavenia vybraných ohrozených skupín na trhu práce v skúmaných organizáciách na základe výsledkov prieskumu v žilinskom a nitrianskom regióne.

Ďalším cieľom projektu bolo zvyšovať právne vedomie manažmentu a ohrozených skupín v oblasti rovnosti príležitostí. Dosiahlo sa to prostredníctvom vzdelávacích podujatí a pomocou podporných študijných a informačných materiálov. Materiály a štúdie, ako aj podrobné informácie o projekte, o jeho realizácii, o politike rovnosti príležitostí, o legislatívnom rámci problematiky v Európskej únii, na Slovensku a v iných krajinách, dobré príklady z praxe nájdete na webovej stránke projektu <http://www.addprojekt.sk>

Zoznam organizácií, ktoré podpísali Antidiskriminačnú dohodu: Stredoslovenská energetika, a. s. Žilina, Dom odborov, s. r. o. Žilina, PROLOG, Mária Kučerová, reklamná agentúra & kovovýroba, Žilina, MASM, Ing. Ladislav Majchrák, Žilina, PEGASS SK, s. r. o. Sučany, AGROINŠTITÚT Nitra, AGRO-KOMPLEX – Výstavníctvo Nitra, TOP, s. r. o. Nitra, ZEGA, s. r. o, stredisko Nové Osady – Veľké Úľany, ELEKTRO – D + J, s. r. o., Malý Báb.

Ildikó Pongóová

Vodná a vidiecka turistika **bez hraníc**

Občianske združenie SOSNA v spolupráci s organizáciami Falusi turizmus Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szervezete a Kárpátok Alapítvány pripravilo projekt Vodná a vidiecka turistika bez hraníc financovaný zo zdrojov Európskej únie, z programu INTERREG III A. Jeho cieľom je vytvoriť podmienky pre rozvoj environmentálne šetrného malého cestovného ruchu a služieb v Medzibodroží.

Medzibodrožie z blízka

Medzibodrožie je región, kde nájdeme najkrajšie mŕtve ramená, Latoricu s jednou z najčistejších vôd spomedzi riek na Slovensku, ideálne podmienky pre splavovanie

a cykloturistiku, vynikajúce vína, množstvo kultúrnych a historických pamiatok. Napriek tomu je to doposiaľ takmer neobjavený región, ku ktorému sa každý režim správal macošsky.

Medzibodrožie a Horná Tisa sú najmä v tieni Tokajskej oblasti, avšak otázke rozvoja turizmu sa začína venovať čoraz viac samospráv a podnikateľských subjektov. Je zrejmé, že v tomto najmä poľnohospodárskom regióne s vysokou mierou nezamestnanosti je potrebná diverzifikácia zdrojov obživy. Horná Tisa a Bodrog vytvárajú jednotný komplex vodných turistických ciest, a preto je potrebná komplexná a jednotná stratégia na využitie týchto ciest ako aj potenciálov územia.

Na druhej strane, potenciál skrytý v turistike má aj celý rad prekážok. Popri nedostatku

LUŽNÉ LESY PRI JARNÝCH ZÁPLAVÁCH
FOTO: SILVIA SZABÓOVÁ

Príklady z vidieka

36

financií a nedostatočnom regionálnom marketingu jednou z najväčších prekážok rozvoja turistiky je chýbajúca stratégia rozvoja vodnej turistiky a slabá spolupráca a komunikácia medzi zástupcami sektorov (turistické inštitúcie, samosprávy, štátne orgány, správy chránených území, podnikatelia, mimovládne organizácie) v oblasti vodnej turistiky.

O čom je projekt Vidiecka a vodná turistika bez hraníc?

Všeobecné ciele projektu:

- Zlepšenie životných podmienok ľudí žijúcich v cieľovej oblasti prostredníctvom diverzifikácie hospodárskej štruktúry;
- Trvalo udržateľné využívanie prírodného potenciálu ako zdroja hospodárskeho

rastu, bez poškodzovania prírodného prostredia;

- Podpora cezhraničnej spolupráce s využitím prostriedkov udržateľnej turistiky.

Špecifické ciele:

- Vytvorenie dlhodobu udržateľnej siete medzi zainteresovanými inštitúciami (firmy, neziskové organizácie, štátne inštitúcie, samosprávy) na základe partnerstva verejného a súkromného sektora za účelom podpory rozvoja vodnej turistiky;
- Vytvorenie systému na zabezpečenie kvality služieb v oblasti vodnej turistiky;
- Propagácia regiónu Medzibodrožia ako turistickej destinácie.

Pre dosiahnutie cieľov projektu je v prvom rade potrebné vytvoriť funkčné partnerstvá v regióne a základ spoločnej stratégie

PROTIPOVODŇOVÁ HRÁDZA JE IDEÁLNA
PRE CYKLOTURISTIKU FOTO: SILVIA SZABÓOVÁ

Príklady z vidieka

a akčný plán rozvoja turizmu. Pre tento účel práve slúžia pracovné stretnutia so zainteresovanými subjektmi z Medzibodrožia, ako aj s partnermi z Maďarska.

Výstupom spoločnej práce bude okrem iného spoločný marketingový plán pre vodný turizmus, Systém zabezpečenia kvality pre táboriská a turistické ubytovne alebo certifikované táboriská a turistické ubytovne v obciach.

Počas uplynulého polroka práce na projekte môžeme zhrnúť naše skúsenosti do nasledovných postrehov: tento región napriek svojim sociálnym a ekonomickým problémom (miestami až 40-percentná nezamestnanosť) má viacero veľmi aktívnych mimovládnych organizácií a spoločensko – kultúrny život je nadpriemerne bohatý. Je to dvojjazyčný región s veľmi dobrou cezhra-

ničnou spoluprácou v rôznych oblastiach. Západná časť regiónu, kam patrí časť Tokajského regiónu je výrazne vyspelejšia, preto je potrebné upriamiť pozornosť na východnú časť. Miestni kľúčoví aktéri si uvedomujú dôležitosť tvorby partnerstiev, ako aj dôležitosť komunikácie a toku informácií v regióne aj mimo neho.

Štefan Szabó
Autor pôsobí v OZ SOSNA, Košice

Viac informácií:

SOSNA, o. z.
Zvonárska 12, 040 01 Košice
tel.: 055/625 19 03
e-mail: omar@changenet.sk
<http://www.sosna.sk>

VISUNUTÝ MOST CEZ LATORICU PRI BOŤANOCH
FOTO: ŠTEFAN SZABÓ

Príprava na integrovaný rozvoj vidieka aj v Nitrianskom kraji

38

Mnohokrát vyslovené a prízvukované slovné spojenie „Budovanie kapacít vidieka pre LEADER“ našlo začiatkom tohto roku podporu u poslancov Nitrianskeho samosprávneho kraja (NSK), ktorí schválili v rozpočte na rok 2006 finančné prostriedky na realizáciu projektu „Príprava mikroregiónov NSK na integrovaný rozvoj vidieka“.

Vďaka pochopeniu dôležitosti prípravy vidieckych území a zvýšenia ich schopnosti využiť podporu EÚ najmä pre program LEADER, mohol od júna 2006 OZ Nitriansky Vidiecky parlament začať realizovať projekt Technickej pomoci pod názvom „Stratégia rozvoja vidieka a budovanie miestnych a odborných kapacít prístupom LEADER“.

Cieľom poskytovania Technickej pomoci je nielen zostaviť inovatívne a integrované stratégie sociálneho a ekonomického rozvoja, ale najmä zamerať sa na animáciu občanov a postupnú tvorbu miestnych akčných skupín v týchto konkrétnych vybraných vidieckych územiach:

1. Mikroregión Via Romanum – 6 obcí, 13 972 obyvateľov
2. Združenie obcí Termál – 12 obcí, 14 548 obyvateľov
3. Združenie mikroregiónu SVORNOSŤ, Regionálne združenie obcí Západný Tríbeč a Spoločenstvo obcí topolčiansko-duchonského mikroregiónu – 27 obcí, 25 991 obyvateľov

KOORDINAČNÉ STRETNUTIE EXPERTOV A MIESTNYCH MANAŽÉROV V PODHÁJSKEJ
FOTO: JÁN VENCEL

4. Regionálne združenie miest a obcí TEKOV – 48 obcí, 37 742 obyvateľov
5. Mikroregión „Požítavie – Širočina – záujmové združenie obcí pre CR“ – 14 obcí, 10 046 obyvateľov

Realizácia projektu v mnohom čerpá zo skúseností Technickej pomoci SAPARD, ale zároveň je prispôsobená špecifikám daných mikroregiónov v Nitrianskom kraji. Príkladom je územie Regionálneho združenia miest a obcí Tekov, ktoré z hľadiska veľkosti a počtu obyvateľov vyžaduje špecifický prístup zo strany experta a 4 miestnych manažérov. Pozitívom sú i monitorovacie stretnutia zo strany VÚC Nitra, ktoré sú zamerané nielen na kontrolu realizácie aktivít, ale i zisťovania pozitív a negatív s cieľom eliminácie nedostatkov z hľadiska realizácie celého procesu prípravy vidieckych území pre prístup LEADER. Veríme, že projekt Technickej pomoci prinesie konkrétne pozitívne výsledky a bude základom pre pokračovanie integrovaného prístupu rozvoja vidieka v Nitrianskom kraji.

Barbora Gerhátová

Autorka je administrátorkou projektu a expertou technickej pomoci

Vysvetľovníček

Korektný (lat.) – 1. správny, presný, 2. spoločensky bezchybný, uhladený, slušný

Solidárny (lat.) – podporujúci sa navzájom, svorný, družný

39

Veľký slovník cudzích slov, 1997

„SOLIDÁRNÍ – PODPORUJÍCÍ SA NAVZÁJOM“
FOTO: ŠOMO

Bodka za číslom

MÝLIŤ SA JE LUDKÉ. PRETO SÚ TYRANI NEOMYLNÍ.

Tomáš Janovic

VIDIECKA ORGANIZÁCIA
PRE KOMUNITNÉ AKTIVITY

Kontakt:

Nám. Š. Moyzeša 4,
974 01 Banská Bystrica
tel.: 048/415 16 91,
fax: 048/415 16 93
e-mail: vokaka@vokask

**VIDIECKY
PARLAMENT
NA
SLOVENSKU**

Kontakt:

Kapitulská 13,
974 01 Banská Bystrica
tel.: 048/415 20 22,
e-mail: vipa@vipa.sk

ŠKOLA RÝŽOVANIE ZLATA V TEMEŠI
FOTO: EVA BENATOVA

SPLAVOVANIE MŔTVÝCH RAMIEN V MEDZIBODROŽI
FOTO: ARCHIV SOSNA